

T.C

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Sayı : B.16.0.SGB.0.10.01.00/610-205392
Konu : Soru Önergesi

13./11./2008

7/5174

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi: TBMM Başkanlığı Kanunlar ve Kararlar Dairesi Başkanlığının 22/10/2008 tarihli ve A.01.0.GNS.0.10.00.02/ 8964 sayılı yazısı.

İstanbul Milletvekili Sayın Ayşe Jale AĞIRBAŞ'ın 7/5174 Esas No'lu soru önergesinin cevabı ekte sunulmaktadır.

Bilgilerinizi arz ederim.

Ertuğrul GÜNAY
Bakan

EK:

Cevap (3 sayfa)

DAĞITIM :

Gereği :

TBMM Başkanlığına

Bilgi :

Başbakanlığa

**İSTANBUL MİLLETVEKİLİ SAYIN AYŞE JALE AĞIRBAŞ'IN 7/5174 ESAS
NO'LU SORU ÖNERGESİNE İSTİNADEN HAZIRLANAN BAKANLIĞIMIZ
CEVABI**

Anadolu'da mistik, folklorik, tarihsel nedenlerle zarar görmeden varlığını sürdüren pek çok anıt ağaç bulunmaktadır. Bir çok ülkede, sahip oldukları farklı özellikleri dolayısıyla anıtsal nitelik kazanmış ağaçlar bilim, sanat, tarih ve kültür açısından doğanın eşsiz birer yapıtı olarak korunmaktayken, ne yazık ki adeta bir anıt ağaç müzesi olan ülkemizdeki asırlık ağaçların büyük çoğunluğu bilimsel ölçütlerle tespit edilip koruma altına alınmamış durumdadır. Asırlık ağaçlar belediyeler tarafından herhangi bir kurumdan izin dahi alınmadan keyfi olarak kesilmektedir. Erzurum'un Cumhuriyet Caddesi'ndeki tarihi Lala Paşa Camisi'nin çevresindeki en az 50 yıllık ağaçlar tarihi eserin görünmesini engellediği gerekçesiyle belediye ekipleri tarafından kesilerek yerine metal ağaçlar konulmuştur. Van ilimizde şehir parkının yapım çalışmalarında tarihi 50 yıllık ağaçlar kesilmiştir. İstanbul Tuzla'da 100 yıllık çınar ağaçlarının bulunduğu Ayazma yapılaşmaya açılmıştır. Örnekleri artırılabilir bu tür davranışlarla doğal miraslarımızı kendi elimizle yok etmekteyiz.

SORU 1 : Anıtsal niteliğe sahip ağaçlar ve orman parçalarının mevcut halleriyle korunması ve gelecek kuşaklara aktarılması için Bakanlık ne gibi çalışmalar yapmaktadır?

CEVAP 1 : 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu'nun 6. maddesine göre özellik gösteren ağaç ve ağaç toplulukları ile benzerleri taşınmaz kültür varlığı örneklerindendir. Anılan Kanun'un 7. maddesinde "Korunması gerekli taşınmaz kültür ve tabiat varlıklarının ve doğal sit alanlarının tespiti Bakanlığın koordinatörlüğünde ilgili ve faaliyetleri etkilenen kurum ve kuruluşların görüşü alınarak yapılır."

"...Korunması gerekli taşınmaz kültür ve tabiat varlıkları ile ilgili yapılan tespitler koruma bölge kurulu kararı ile tescil olunur..." hükümleri bulunmaktadır.

2863 sayılı Kanun'un 57. maddesi gereğince Koruma Yüksek Kurulu İlke Kararları çerçevesinde olmak kaydıyla korunması gerekli taşınmaz kültür ve tabiat varlıkları ve koruma alanlarıyla sit alanlarına ilişkin uygulamaya yönelik kararlar alma koruma bölge kurulların görev ve yetkisindedir.

Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulunun 05/11/1999 tarihli ve 666 sayılı ilke kararı ile "Korunması Gerekli Tabiat Varlıklarından Anıt Ağaçların Tanımı ve Korunması"na yönelik ilkeler belirlenmiştir. Buna göre;

- a) Tarihi olaylarla bağlantısı bulunan yerli ve yabancı ağaç türlerinden herhangi birinin,
- b) Güzellik açısından plastik değerde bir görünüme sahip olan veya doğal görünümünden esaslı şekilde sapma göstererek dikkat çekici biçimler (çatal, şamdan, kıvrık, yatay, vb.) kazanmış ağaçların,
- c) Doğal yaşam tarzı bakımından benzerlerinden farklı gelişme nitelikleri gösteren ağaçların (aynı gövde ve kök üzerinde iki veya daha fazla türün bir arada yaşaması gibi garip kaynaşma ve birlikte yaşama örnekleri gibi).

ç) İlgili uzman kurum ve kuruluşların rapor ve görüşü alınmak koşuluyla, endemik ve nesli tükenmeye maruz yerli ağaç türlerinde; Porsuk (*Taxus baccata*), Halep Çamı (*Pinus halepensis*), Andız (*Arceuthos drupacea*), Finike Ardıcı (*Juniperus phoenicea*), Kasnak Meşesi (*Quercus vulcanica*), Şimşir (*Buxus sempervirens*), Huş (*Betula verrucosa*, *Betula pubescens*, *Betula medwediewii*), Kazdağı Köknarı (*Abies equitrojani*), Sığla (*Liquidamber orientalis*), Toros Köknarı alt türü (*Abies cilicia ssp. isaurica*), bazı akçağaç tür ve alt türleri (*Acer divergens*, *Acer hyrcanum*, *ssp. Sphaerocaryum*, *Acer mons pessulanum ssp. aksalinum*) ve benzer ağaçların,

d) Kent dokusunu tamamlayan, kent imajına etkisi olan grup, dizi veya tek ağaçların,

2863 sayılı Kanun uyarınca "Korunması Gerekli Anıt Ağaç" olarak Koruma Kurulundan karar alınması gerektiğine; korunması gerekli anıt ağaçlardan yaşlanmış veya hastalanmış ağaçların, ilgili kuruluşlarca hazırlanacak teknik raporlar doğrultusunda Koruma Kurulu tarafından alınacak karar uyarınca kaldırılarak, yerine yenisinin dikilebileceğine karar verilmiştir.

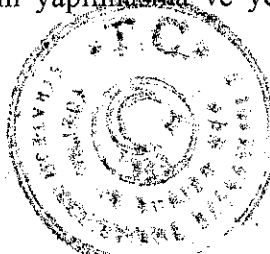
Ayrıca, metinde bahsi geçen;

Erzurum Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Müdürlüğünün 31/10/2008 tarihli ve 1084 sayılı yazısı eki 31/10/2008 tarihli ve 2008/307 sayılı uzman raporunda; Erzurum, Merkez, Lalapaşa Mahallesi Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulunun 13/11/1976 tarihli ve A-188 sayılı kararıyla tescil edilen ve mülkiyeti Vakıflar Genel Müdürlüğüne ait olan Lala Paşa Camii doğu kısmında Menderes Caddesi'ne bakan tarafındaki ağaçların kesilmiş olduğunun görüldüğü, yine aynı taraftaki kaldırımın üstüne iki adet ışıklandırılmış metalden yapılmış yapay ağaç konulduğunun tespit edildiği, tescilsiz olan ve belediye ekipleri tarafından kesilen ağaçların 2863 sayılı Kanun kapsamında herhangi bir özelliğinin olmadığı, aynı zamanda da ağaçların 50 yıllık olmadığı belirtilmiştir.

Van Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Müdürlüğünün 31/10/2008 tarihli ve 734 sayılı yazısı eki 31/10/2008 tarihli ve 2008/143 sayılı uzman raporunda; söz konusu park alanında ve Van Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Müdürlüğü arşivinde yapılan inceleme sonucunda 2863 sayılı Kanun kapsamında koruma altına alınmış herhangi bir tescilli anıt ağaç bulunmadığı belirtilmiştir.

Mülkiyeti Tuzla Belediyesine ait olan ve literatürde Ayazma olarak adlandırılan 40 pafta, 2994 parseldeki ağaçlar İstanbul II Numaralı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulunun 10/06/1999 tarihli ve 5200 sayılı kararı ile anıt ağaç olarak tescil edilmiştir.

Tuzla Belediye Başkanlığı tarafından hazırlanan parseldeki ağaçlara ilişkin rapor ve parsele ilişkin belgeler ile proje İstanbul V Numaralı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulunun 10/10/2007 tarihli ve 835 sayılı kararı ile değerlendirilmiştir. Alınan bu kararlar söz konusu parseldeki tescilli ağaçlarla ilgili olarak daha önceki kurul kararları ile istenen İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi tarafından hazırlanacak ağaç revizyon planının iletilmesinden sonra değerlendirilmenin yapılacağına ayrıca, yok olan ağaçların yasal sorumluları hakkında yasal işlemlerin yapılmasına ve yerlerine yeni ağaçların dikilmesine karar verilmiştir.

İstanbul V Numaralı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulunun 10/10/2007 tarihli ve 836 sayılı kararı ile de parselde yapılacak uygulamanın her aşamasında ağaçlara zarar vermemek koşuluyla yapılan teklif projenin 2863 sayılı Kanun açısından sakıncası bulunmadığına karar verilmiştir.

Parseldeki uygulamalara ilişkin son olarak İstanbul V Numaralı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu tarafından 20/02/2008 tarihli ve 1042 sayılı karar alınmıştır. Söz konusu karar ile yerinde yapılan inceleme sonucunda ağaçlarda görülen zararlara karşı kök ve gövdelerinin zirai yönden koruma ve bakım altına alınmasına, alandaki temel kazıları sonucunda ortaya çıkan ve Bölge Kurulu Müdürlüğü uzmanlarınca tespit edilen kalıntılarla ilgili olarak Arkeoloji Müzeleri Müdürlüğünden tekrar rapor istenmesine ve temel hafriyatı sırasında ortaya çıkan bulgulardan Arkeoloji Müzesine bilgi verilip verilmediğinin Arkeoloji Müzesi Müdürlüğüne sorulmasına, Orman Fakültesinden ağaçların sağlık durumları ile ilgili güncel rapor istenmesine, 10/10/2007 tarihli ve 836 sayılı Koruma Bölge Kurulu kararında "...parselde yapılacak uygulamanın her aşamasında ağaçlara zarar vermemek koşulu ile yapılan teklif projenin 2863 sayılı Kanun açısından sakıncası bulunmadığına..." denilmesine rağmen ağaçlara zarar verildiği ve Kurula bu yönde bilgi belge iletilmeden binaların yerlerinin değiştirildiği anlaşıldığından alandaki inşaat faaliyetlerin durdurulmasına, 2863 sayılı Kanun'a aykırı uygulamada bulunanlar hakkında yasal işlem yapılmasına, konunun Kurula iletilecek yeni bilgi ve belgelerden sonra yeniden değerlendirilebileceğine karar verilmiştir.

SORU 2 : İnsan ve doğanın tarihine tanıklık eden bu asırlık ağaçların yok olmaması için geniş çaplı çalışmalara ne zaman başlanacaktır?

CEVAP 2 : 2863 sayılı Kanun kapsamında Koruma Bölge Kurullarınca anıt ağaçlara ilişkin konuların değerlendirilmesinde Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulunun 05/11/1999 tarihli ve 666 sayılı ilke kararı çerçevesinde uygulamalar sürdürülmektedir.

